

Zomer 2016

Het Groene Blad

CONTACTBLAD IVN Veenendaal-Rhenen

Rondje Binnenveld
Damherten
Slenterpaadjes

BELEEF DE NATUUR!

Contactpersonen werkgroepen

excursies

Jannie v.d. Linden

0318 – 522583

excursies@ivnveenendaal-rhenen.nl

mediatheek

Suze Hörchner

0318 – 513613

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurpaden

Esther Dijkers

natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

tuin "Groenhof"

vacant

werkgroep scholen V'daal

Jannie v.d. Linden

0318 – 522583

scholenwg.veenendaal@ivnveenendaal-bberg@hetnet.nl

rhenen.nl

werkgroep scholen Rhenen

Bert Berg

0318 - 472145 of 06-33106173

werkgroep planten

Ina Kok

0318-620845

inakokklosse@hotmail.com

weidevogelbescherming

Roelof de Jong

0317 – 614941

jon73229@planet.nl

groene blad & internet site

Peter van Krugten

0318 – 510041

pjvankrugten@hetnet.nl

"de Groenlingen"

John Ikkink

0318 – 506521

john.ikkink@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep PR

Marijke Brattinga

06 – 81673028

pr@ivnveenendaal-rhenen.nl

NatuurWerkt!

Bert Berg

0318 - 472145 of

06 - 14048655

bberg@hetnet.nl

bomen en openbaar groen

Carlo van de Weerd

0318 – 561134

kh.vd.weerd@hccnet.nl

"de Zwammen"

Martijn Stip

0317 – 619935

stip.reijnierse-t@telfort.nl

natuurtuin Diddersgoed

vacant

vogelwerkgroep

vacant

De Groenhof

In de Groenhof bevinden zich het Natuur- en Milieu Educatief Centrum (NME-centrum) en de Mediatheek.

Karel Fabritiusstraat 3, 3904 TG Veenendaal. T 0318-589555. B.g.g. Suze Hörchner, T. 0318-513613.

Openingstijden: woensdag 14-16 uur of na afspraak met coördinator Suze Hörchner.

Gesloten tijdens schoolvakanties én in de maanden juli en augustus.

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl, groenhof@ivnveenendaal-rhenen.nl, ghorchner@planet.nl

www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen

**HUIBERS
ELECTRA B.V.**

Sinds 1948

Elektrotechniek & Elektrovakzaam

Laan der techniek 3
www.huiberselectra.nl

Veenendaal
Tel.: 0318 – 513245

Hado Groen Techniek
Bos Tuin en Parkmachines

Munnikenweg 155 Veenendaal / Renswoude
www.hadogroentechniek.nl
0318 – 517879 of 511006

Merkdealer van

Het Groene Blad

Van binnen uit

Beste IVN-ers, beste lezers,

Op het moment van schrijven is de lente volop aangebroken. Menig bloeiende struik of boom heeft de plaats van sneeuwklrokje en krokus ingenomen. En het pastelgroen van ontlukend blad vormt de opmaat naar wat hopelijk een prachtige zomer mag worden.

Het is jammer genoeg nu rustig in de tuin. Weinig tot nauwelijks vogelzang. Veel vogels hebben ongetwijfeld al een partner en een nest gevonden, misschien al eitjes gelegd en is de eerste broed al uitgekomen. De noodzaak om jezelf te etaleren als mannetje om een vrouwtje te imponeren en samen een nieuwe generatie groot te brengen lijkt een beetje voorbij. Misschien straks bij de tweede leg? Ik mis de drukte in de tuin wel, het gezang van de merel, of de wat meer monotone "getjiftjaf" van de tjiftaf. Ik moet het doen met de kippen die luid kakelend een nieuw gelegd ei aankondigen.

Maar wat zit ik nu toch te zeuren. De lente is echt aangebroken, de temperatuur mag een beetje hoger maar alles wordt weer groen, barst de grond uit. Nieuw leven waar je een winter lang naar hebt uitgezien. Heerlijk op pad, met de fiets of te voet erop uit, een eendenpaar met 12 pulletjes, een fuut met nog maar enkele dagen jonge kleintjes op haar rug. Er is zoveel te zien en van te genieten. En misschien meer nog, een zomer om naar uit te zien. Het vermoeide lichaam, na een lange winter, leeft weer op.

Geniet van de lente, de zomer en dit zomernummer van het Groene Blad. Kijk of er nog een leuke IVN activiteit is om aan deel te nemen, of bezoek, dichterbij, eens Diddersgoed.

Wijs je burens en vrienden ook op onze publieksactiviteiten en op het bestaan van IVN.

En misschien is de komende natuurgidsencursus wel wat voor u. Nooit aan toe gekomen en heb je nu tijd? Denk er eens over na.

Maar allereerst allen die deze zomer op pad gaan om de wereld te verkennen of er gewoon lekker even uit willen, geniet ervan en beleef de natuur elders en kom terug met mooie verhalen. Ik ben benieuwd.

Nico Bosman

Zomer 2016

3	Van binnen uit
4	Damherten zijn het bokje
6	Fietsen: Rondje Binnenveld
9	NatuurWerkt
13	Jaarverslag Groenlingen
16	Scholenwerkgroep
17	Slenterpaadjes
18	De plantengroep ziet Brem

COLOFON

Het Groene Blad, het contactblad voor leden en donateurs van IVN Veenendaal-Rhenen verschijnt 4 à 5 maal per jaar. De sluitingsdatum voor het themanummer is 3 juli en voor het herfstnummer 18 september 2016. Gegevens over de jaarplanning zijn te vinden op onze website onder werkgroepen, Groene Blad en Internetsite.

REDACTIE:

Peter Beaart

redactie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Foto voor- en achterpagina: Tineke Wouda

BESTUUR

VOORZITTER:

Nico Bosman, tel. 0318-524696

voorzitter@ivnveenendaal-rhenen.nl

SECRETARIS:

Karel Haag, tel. 0318-501562

secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

PENNINGMEESTER:

Hanneke Baretta-Bakker

penningmeester@ivnveenendaal-rhenen.nl

NL95 INGB 0004 7381 18

t.n.v. IVN Veenendaal

FIETS WERELD
Ellekoot
 www.fietswereldmethorst.nl
 Veenslag 15 | Veenendaal
 0318 - 52 56 60

Voor
 vakkundig
 Advies en
 Reparaties !!

Damherten zijn het bokje

Aldus de kop in de telegraaf van 26 januari j.l.

In de duinen van Zandvoort wacht een slachtpartij. Om andere dieren en planten in het natuurgebied een kans te geven moeten zeker 3000 damherten worden afgeschoten. Dierenorganisaties zijn ten einde raad en de gang naar de rechter lijkt onvermijdelijk. Noord Holland is de beesten zat. De zich nog steeds uitbreidende populatie richt grote schade aan de landbouw aan en er is een toenemend aantal aanrijdingen.

Wie het gebied inloopt ziet al snel de gevolgen van het jarenlang nietsdoen. Aangevreten bomen en kale zanderige duindalen met weinig of geen gras. Het ree is verdreven, de vlinderpopulatie staat onder druk en ook de vogelstand heeft ernstig te lijden. Aldus het artikel in de krant.

Door dit alles lopen de emoties hoog op tussen tegenstanders en voorstanders van het plan de damhertenstand te reguleren. En in tegenstelling tot wat u misschien van mij verwacht, als rechtgeaarde dierenliefhebber, ben ik een voorstander om regulerend op te treden. Het hele gebied gaat naar de "bliksem" en als we niet ingrijpen dan is er zelfs op den duur ook niet genoeg voedsel voor de damherten zelf. We krijgen dan een situatie die vergelijkbaar is met die in de Oostvaardersplassen.

Damherten

En wat ik me afvraag is of al die mensen die nu zo heftig en emotioneel reageren allemaal vegetariër zijn. Miljoenen dieren in de vee-industrie worden elke dag naar de slachtbank gebracht alwaar ze aan de lopende band worden gedood. En dan heb ik het nog niet eens over het "halal" slachten, dat is pas echt gruwelijk! Deze herten hebben een goed en vrij leven gehad, meer "bio" kan je niet hebben. Ik ben tegen de plezierjacht, maar in dit kleine landje is "beheersjacht" m.i. onvermijdelijk. Middels dit artikelje wilde ik graag even een tegengeluid laten horen tegenover al die opgeklopte emoties!

Graag jullie reactie.

Cokkie Gadella

installatiebedrijf
Bouman

- Waarborg installateur voor gas- en watertechnische installaties
- Dakbedekkingen
- Aanleg, onderhoud cv-installaties en gastoestellen
- Rioleringen
- Lood- en zinkwerken
- Installeren van sanitair
- Ventilatie & aircosystemen

Postbus 307, 3900 AH Veenendaal
 Bezoekadres: Generatorstraat 9, 3903 LH Veenendaal
 Telefoon (0318) 51 00 01, Fax (0318) 54 38 57
info@boumaninstallatie.nl
www.boumaninstallatie.nl

Lid van
UNETO-VNI

DISSEL B.V.
 Groothandel in Sanitair & Installatiematerialen

MEENT & BOUMAN | kunst met bloemen
 business & at home

davidsplein 11 3905 az veenendaal
 0318-510106 info@meent-bouman.nl
www.meent-bouman.nl

Grote zaagbek (foto Eric Wander)

Rammelende hazen (foto Eric Wander)

FIETSEN: Rondje Binnenveld

Als ik even huis en stad – Wageningen! – wil ontvluchten, dan spring ik op de fiets en spoed me naar de Grebbeberg om vandaar de Grift te volgen tot even voor de eerste bebouwing van Veenendaal. Zelfde weg terug, maar dan met het laatste stuk over de Rijndijk langs de Blauwe Kamer. Een blokje om van vierentwintig kilometer.

Het weidevogelseizoen is weer begonnen. De startavond van de bejaarde Weidevogelgroep Binnenveld West (WBW) – waar ik sinds vorig jaar bij zit – is afgelopen week geweest. Vandaag even poolshoogte nemen of onze ‘cliënten’ alweer zijn gearriveerd. Louwe, hoofd van een van onze groepjes, zal binnenkort wel weer het eerste kievitsei van Binnenveld-West vinden. Hij slaapt zo’n beetje in de Achterbergse Hooilanden!

Het is half elf, zaterdagochtend, 5 maart 2016, mooi, fris weer. Nog te koud voor rokjesdag, maar de dagen zijn genoeg gelengd voor koppeltjesdag. Ik laat even de fauna de revue passeren die ik op dit ritje tegenkom, van gewone verschijningen tot ‘speciaaltjes’. En omdat ik geen kenner ben overheersen de ‘gewoontjes’. Maar gewone verschijningen zijn niet minder mooi dan speciaaltjes, alleen wat gewoner. Zo zei een kennis recentelijk nog dat hij de ekster zo’n mooie vogel vond. Sovon heeft het Binnenveld gekwalificeerd als een van de rijkste vogelgebieden van Nederland. Kun je nagaan wat ik nog allemaal meer had kunnen opschrijven onder begeleiding van een echte kenner!

Meteen bij het eerste stoppelveld, word ik begroet door baltsende kieviten. De kievit is de laatste vijftig jaar verhuisd van de weilanden naar de akkerbouw percelen. Vijftig jaar geleden hadden we bloemrijke weilanden met veel koeien-vlaaien en dus veel insecten, maar die zijn vervangen door biljartlakens van turbogras waar geen koe wordt toegelaten, en de kievit geen beschutting en geen eten vindt. Langs de Grift is het aantal akkers zeer beperkt, dus daar wordt het dringen voor de kievit. Op de wat hoger gelegen delen richting stuwwal is het beter. Het stikt in de velden van de eksters, die prachtige eksters, die rovers van formaat, maar hun geratel is onaantrekkelijk. Een enkel koppeltje scholeksters scharrelt rond maar heeft nog geen nestdrang. Hazen rennen gehaast achter elkaar aan: het is rammeltig.

In de Grift zitten vele meerkoeten, die melden beheerst keffend je komst. Waterhoentjes zijn minder talrijk en schuwer, en ik schrik twee keer van hun plotselinge alarmkreet terwijl ik ze niet zie. Koppeltjes kuifeenden kom je altijd wel tegen. Woerden van de wilde eend zitten achter de meiden aan, en dat doen ze bepaald niet zachtzinnig. Dan valt mijn oog op een koppel mij onbekende eenden. Ik heb een vogelboek bij me: Grote Zaagbek, schuwe eenden die grote afstanden onder water kunnen afleggen om je te ontlopen.

De kooien om muskusratten in de val te lokken drijven weer op het water, maar ze zijn allemaal leeg. Grauwe ganzen foerageren in grote groepen op de oevers. Ze dulden een koppeltje Nijlganzen in hun midden. Een grote zilverreiger staat paraat langs een greppel, zijn snavel in de aanslag. Blauwe reigers – notoire pullen verslinders – zijn talrijk in dit natte gebied. Een aalscholver vliegt op uit het water. Even later droogt hij zijn gespreide vleugels in een boom. Dan de elegante, licht zwiepende vleugelslag van twee opstijgende zwanen waar de KLM alleen maar van kan dromen. Bij de eenden-kooi hoor ik een buizerd, en zie hem in de verte boven het gebied zweven. Maar het meest opvallend is het gejoel van de wulpen, die opgewonden rondvliegen of paraderen in de velden. Enkele heren fazant lopen door de weilanden. Even verderop hebben enkele wijfjes zich verstopt in een rietkraag. Pak me dan, als je kan!

Aan de overkant van de Grift, in de Bennekomse Hooilanden, zie ik enkele reeën lopen. En vlakbij het bosje in de Bennekomse Meent – mijn omkeerpunt – nog eens zes reeën, waaronder enkele jonge dieren. In de hoge bomen van het bosje zit een nest van de buizerd, het stelletje zit op korte afstand van het nest naast elkaar op een tak. Drie ooievaars draaien doelloos rondjes, hoog in de lucht, als zweefvliegers op de thermiek. Een torenvalk rust uit op een paaltje.

Knobbelzwanen zijn partners voor het leven. Langs het fietspad ligt in een weiland het karkas van een zwaan, een lege borstkas met aan beide zijden het zijwaartse vleugelbot met een toef onverteerbare veren aan de uiteinden. Natuurlijke dood of toch een vos? De partner aan de andere kant van de Grift kan het nog niet geloven. Een onbebouwd perceel is net gegierd. Het zit vol met kokmeeuwen en spreeuwen. Twee ooievaars dreutelen parmantig tussen dit gepeupel. Er is iets dat de vogels aan het schrikken maakt. Ze kiezen met z’n allen het luchtruim behalve de ooievaars. De zwerm spreeuwen laat even zijn acrobatische toeren zien, maar spoedig keert de rust weder. Iedereen zit weer aan áán het wormenbanket. Dan landt tussen de meeuwen een zwerm van wel honderd kieviten, moe van de verre reis. Welkom in het Binnenveld, wij van WBW gaan weer proberen het jullie naar de zin te maken!

Ik kom Eric Wander tegen, ‘onze’ hoffotograaf. Hij gaat de beelden maken voor onze Binnenveld film over weidevogel-bescherming. Een bezoekje aan zijn website is zeer de moeite waard! Website: “www.ericwander.nl”. Er komt nog een schone vogel langs op Whatsapp: dochter Meike is in Amsterdam en wordt als model gerestyled: ze is aardig gekortwiekt, maar nog niet vleugellam!

Op vrij korte afstand van elkaar staan in dit gebied vier paalnesten van ooievaars. Ze zijn allen bewoond. Predatoren van de pullen van weidevogels moeten er ook zijn, maar niet te veel. Ik rijd onder het ooievaarsnest door bij Zideris aan de voet van de Grebbeberg. Het stelletje staat zij aan zij op het nest, klepperend van opwinding. Als ik op de dijk langs de Blauwe Kamer fiets zie ik een grote roofvogel in een boom zitten, niet ver van de aalscholver en lepelaar kolonie. Hij is zijn toilet aan het doen, zijn verenkleed aan het schoonmaken. Na wat getureluur met mijn verreijker weet ik het zeker: een visarend!

Wolkenpartij boven Valleikanaal (foto: Eric Wander)

Opvliegende zilverreiger (foto Eric Wander)

H. HARDEMAN B.V. Webshop

AL UW BOUW- EN IJZERMATERIALEN EENVOUDIG DIGITAAL BESTELLEN WANNEER HET U UITKOMT.

Sij en Toes • Beton • Lantaarnen • Verwarming elementen • Hardhouten vloeren • Hardhouten tuinstoelen	Verbouw en Nieuwbouw • Bovenverdieping / Dakvloeren • Zolderverdiepingen • Stalen staven • Klinkers en tegels • Staalconstructies • Hout- en plaatmateriaal • Schuttingen
Dak en Gevel • Dakwerkzaamheden • Dakpannen (asfalt en keramiek) • Dakbedekkingen • Dakisolatie • Dakranden • Dakgooten • Dakwaterafvoer • Dakbevestigingen • Dakbevestigingsmaterialen • Dakbevestigingsmaterialen	Vastgoed • (2 m, 3 m en 6 m) • Buiten • Binnen • Houten • Houten • Houten • Houten • Houten • Houten • Houten

• Deskundige adviseurs direct aan de lijn
• Levering meestal binnen 24 uur
• Geen bezorgkosten boven € 200,00 (excl. BTW)
• Levering met zelflossende vrachtwagens

www.hardeman.nl/webshop

GROOTHANDELSPRUIZEN
10.000 ARTIKELEN OP VOORRAAD

H. Hardeman bv
Postbus 376
3900 AJ Veenendaal

Gemeentestad 27a
Industrieterrein 'Nijverkamp'
Veenendaal

Tel.: (0318) 52 17 00
Fax: (0318) 52 04 18
www.hardeman.nl

Preikoekjes voor 4 personen

Ingrediënten:

3 preien (450 gram netto gewicht), 5 sjalotten fijn gehakt, anderhalve deciliter olijfolie, 1 verse rode chilipeper (fijn gehakt zonder zaadjes), 25 gram peterselie (fijngehakt), ¼ theelepel gemalen koreanderzaad, 1 theelepel gemalen komijnzaad, ¼ theelepel geelwortelpoeder, ¼ theelepel kaneel, 1 theelepel kristalsuiker en een halve theelepel zout, 1 scharrelwit, 120 gram zelfrijzend bakmeel en 1 eetlepel bakpoeder, 1 scharrelei en anderhalve dl. melk, 60 gram boter (gesmolten).

Voor de saus:

100 gram Griekse yoghurt, 100 gram zure room, 2 tenen knoflook, fijngehakt, 2 eetlepels citroensap, 3 eetlepels olijfolie, halve theelepel zout, 20 gram bladpeterselie fijngehakt, 30 gram koreanderblad (fijn gesneden).

Bereiding:

Maak eerst de saus. Klop alle ingrediënten met de staafmixer door elkaar tot de saus gelijkmatig groen is. Snijd de preien in 2 cm dikke ringen. Was ze goed in een zeef en dep ze droog. Bak de prei en de sjalot in een koekenpan in de helft van de olie in 15 minuten op halfhoog vuur tot ze gaar zijn. Doe ze in een grote kom en voeg chilipeper, peterselie, specerijen, suiker en zout toe. Laat dit afkoelen.

Klop het eiwit tot schuim en spatel het door de groente. Meng in een andere kom het bakmeel met de bakpoeder, het ei, de melk en de boter tot een beslag. Schep dit luchtig door het mengsel van eiwit en groente. Verhit 2 eetlepels van de overgebleven olie in een grote koekenpan op halfhoog vuur. Bak kleine ronde platte koekjes 2 à 3 minuten aan elke kant tot ze goudbruin zijn. Schep ze op keukenpapier en houd ze warm. Bak nog zo'n portie. Dien ze heet op en serveer de saus erbij of sprenkel die erover. Eet smakelijk, Cokkie gadella

MARK Pul TUINEN

VAN BAAREN
DIERVOEDERS

Heeft alles voor uw huisdieren!

Cuneraweg 385 Rhenen Tel. 0318 - 52 17 90

Restore
kringloop

- hergebruik spaart grondstoffen
- koopjeskansen voor mensen met een kleine beurs
- sociale werkgelegenheid voor 100 mensen

Brengen, recyclen, snuffelen en slagen

winkelen en brengen
Korenbloemstraat 12
3772 GK Barneveld
0342 - 49 09 07

ophalen goederen
0900 - 123 8 123

www.restorekringloop.nl @RestoreKringloop /RestoreKringloop

Werkgroep “NatuurWerkt!”

Deze begin 2014 opgerichte IVN-werkgroep werkt inderdaad! Maar wat werkt er dan? Eigenlijk heel simpel: de natuur doet z'n werk en geeft volop energie. En die energie springt over op de actieve natuurwerkers, inmiddels een groep van ruim 40 mannen en vrouwen van alle leeftijden en met zeer verschillende achtergronden.

Die energie draagt ertoe bij dat voor deelnemers die nog op zoek zijn naar een betaalde baan, het solliciteren gemakkelijker wordt, omdat het zelfvertrouwen groeit. Dat komt door het samenwerken en veel communiceren tijdens het werk en tijdens de soms lange koffiepauzes. Sommigen zijn door al het vergeefse solliciteren in een depressie geraakt en krijgen weer energie door zinvol bezig te zijn in de natuur met een gezellige groep mensen. Anderen doen mee om het hoofd leeg te maken of om gezonde lichaamsbeweging te krijgen.

Er zijn ook deelnemers die een paar uur verplicht vrijwilligerswerk moeten doen als tegenprestatie voor een uitkering. Regelmatig haken deelnemers af omdat ze een betaalde baan hebben gevonden. Kortom, er zijn legio redenen om mee te doen aan deze zinvolle activiteiten. Inmiddels behoort de rode werkbroek tot de werkkleding, die gratis wordt verstrekt. Deze rode broeken worden inmiddels al op veel plaatsen gespot!

Op dit moment zijn we op 3 ochtenden bezig met natuur- en landschapsonderhoud:

Dinsdagochtend in de tuin van landgoed Remmerstein in Rhenen.

Woensdagochtend in de bossen van landgoed Prattenburg.

Donderdagochtend in de bossen tussen Veenendaal en Amerongen i.o.v. Staatsbosbeheer.

Tegen half negen is het verzamelen op een van tevoren afgesproken plek, waar ook de auto met koffie, iets lekkers (!) en gereedschap arriveert. Er wordt gestopt met de werkzaamheden afhankelijk van de weersomstandigheden, maar meestal tussen 11.30 en 12.00 uur.

Voel je je aangesproken, meld je aan en doe mee!

Namens “NatuurWerkt!”:

Bert Berg, 06-33106173

Oproep voor een vrijwilliger voor de Groenhof

Werkgroep De Groenhof zoekt een enthousiaste vrijwilliger om elke woensdagmiddag van 14.00 uur tot 16.00 uur aan de slag te gaan in de tuin en ook de werkzaamheden van de andere vrijwilligers kan coördineren.

De werkzaamheden die regelmatig gedaan worden zijn o.a. vegen, wieden, gras maaien, bijhouden beestjespad, zintuigenpad en de bakken, snoeien en (her)planten van planten en struiken en de educatieve moestuin jaarlijks inzaaien/-bijhouden/oogsten.

Werkzaamheden in de Groenhof (foto's Tineke Wouda)

Drogende aalscholver (foto Eric Wander)

IVN Ledendag

Zaterdag 16 april, even over 8 uur wachtend op de trein om de reis naar Leiden te ondernemen. Met 6 IVN-ers vanuit Veenendaal (en later in Leiden nog een keer 4 extra die anders hebben gereisd) gemeenschappelijk op pad.

Ongeveer 600 samengestroomde IVN-ers in de Stadsgehoorzaal in Leiden. Waar we na welkom te zijn geheten op mooie en inspirerende verhalen werden getraakteerd. Koos Biesmeijer, wetenschappelijk directeur van Naturalis en bijenmens, liet ons op een zeer onderhoudende wijze kennismaken met de wereld van de bestuivers. Voor een zeer groot deel is de bestuiving bij vruchten van deze kleine nijvere beestjes afhankelijk (niet alleen van bijen overigens). En ondertussen word je bijgebracht dat bijenwesp en hommels ook tot de bijen behoren, iets wat niet alleen ik niet wist, maar (gelukkig) velen met mij. Maar belangrijker dan deze kennis is hoe de problemen waarmee de bijen mee te maken krijgen samenhangend en wereldwijd zouden kunnen en moeten worden aangepakt. U kunt ook zien of het goed gaat: kijk eens hoe uw aardbeien groeien. Ga naar de site bijenradar.nl

Shubhendu Sharma, een Indiër die een kleine wildernis in zijn achtertuin plantte, vertelt ons zijn weg van ingenieur bij een autofabrikant tot voorvechter van het planten van kleine snelgroeïende bossen (slecht enkele tientallen tot honderden vierkante meters) van inheemse soorten. Na een korte periode van onderhoud zijn deze nagenoeg onderhoudsvrij en met hoge dichtheid (ondoordringbaar, ongeveer 3 bomen per m²). De opvang en opslag van kooldioxide, het vermogen water vast te houden, habitat voor vogels en kleine dieren, bomen die vruchten leveren, geluidsabsorberend. Zo kunnen ook onze kleine stukjes braak grond of ongebruikt grasveldje misschien wel bijdragen aan een CO₂ neutrale wereld. In Zaandam is de eerste Kleine Wildernis in Nederland aangelegd. Ik kijk uit naar de ontwikkeling en hoe het in een koudere streek als Nederland dit soort "wildernissen" vergaat.

Hans Dorrestijn vermaakte ons vervolgens met zijn onnavolgbare, maar vooral hilarische kijk op de mens, de vogelaar en vooral op zichzelf. Een heerlijk intermezzo naar de volgende, Koninklijke, gast. HKH Prinses Laurentien benadrukte de denkracht van kinderen om te komen tot innovatieve ideeën voor een duurzame wereld. Voorbeeld is te vinden in de afbeelding hierbij. En het scheelt!

Na deze sprekers was er een lunch en gingen we in groepen (groepjes) uiteen om op verschillende plekken in Leiden de IVN, de natuur, duurzaamheid, Naturalis en andere plek-

ken te bezoeken of om een heerlijke (hoewel soms wat gure) tocht door de Leidse singels te maken. Een mooie dag om op terug te kijken.

Nico Bosman

Cadeaulidmaatschap

Op verzoek van de pr-werkgroep wil ik jullie graag nog eens attent maken op de mogelijkheid iemand een ivn-lidmaatschap cadeau te doen. Je kunt dit voor een jaar doen à 22 euro en voor een half jaar à 11 euro. Het lidmaatschap zit verpakt in een leuk pakketje met allerlei informatie over het ivn en kleine attenties. Het ivn is een zgn. ANBI-organisatie waardoor de gift ook nog eens aftrekbaar voor de belasting is. Onze vereniging vergrijsst en ook al blijft het ledenaantal redelijk stabiel, toch moeten we naar de toekomst kijken. De pr-werkgroep is dus een offensief gestart om meer leden te werven. Een van de mogelijkheden is dus dit lidmaatschap. De cadeaupakketjes zijn verkrijgbaar in de Groenhof, op woensdagmiddag, en mocht dit een probleem voor u zijn dan mag u mij ook altijd bellen op nummer 0318-550806. Ik breng het dan gewoon even langs.

Namens de pr-werkgroep,
Cokkie Gadella

Met vele korrels zout

Gewoon zout bestaat uit natriumchloride en dat verhoogt de bloeddruk. Daarentegen is kaliumchloride een zout dat de bloeddruk verlaagt. Sommige mensen vinden kalium bitter smaken, maar de meesten proeven, in geblindeerde smaaktests, weinig verschil met gewoon zout. Hoge bloeddruk veroorzaakt beroertes en hartinfarcten en het vervangen van gewoon zout door kaliumzout verkleint dat risico, aldus professor Martijn Katan, emeritus hoogleraar voedingsleer aan de Vrije Universiteit. (NRC van 20 maart j.l.)

Maar waarom gebruiken dan niet meer mensen kaliumzout? De reden is simpel aldus de professor. Het kaliumzout is bijna niet te vinden. Er moet 65 of meer kaliumchloride per 100 gram in zitten en liefst ook 2 tot 5 milligram jodium, want dat is nodig voor het goed functioneren van de schildklier. In de supermarkten worden heel veel soorten zout aangeboden, o.a. zeezout en zeezout plus. Ik zelf heb ook altijd gedacht dat zeezout gezonder was vanwege de mineralen en sporenelementen, maar dat blijkt een fabeltje. Zeezout is vrijwel identiek aan gewoon zout en het levert vrijwel geen mineralen en sporenelementen op. De naam Jozo zegt ook niets, de meeste soorten Jozo bevatten geen kalium en vaak ook geen jodium. Ik wil hier niet het hele artikel overnemen, maar alleen melden dat de professor tot de conclusie kwam dat "LoSalt" het juiste gehalte aan kalium bevatte en ook 4 milligram jodium. "Jozo Bewust" bevat ook de goede hoeveelheden kalium en jodium, maar is b.v. weer niet verkrijgbaar bij AH. Als u van zoutmerk zou willen veranderen kunt u er het beste de "floor-manager" van uw supermarkt naar vragen.

Cokkie Gadella

Natuurgidsencursus

Begin 2017 zal er een nieuwe Natuurgidsencursus van start gaan. Samen met IVN Ede, IVN Zuid-West Veluwe, IVN Veenendaal-Rhenen en de KNNV wordt een nieuwe natuurgidsencursus gestart.

Gedurende een periode van 5 kwartalen zullen onder de noemer van 5 thema's verschillende kanten van de natuur, de relatie mens en natuur, het thema duurzaamheid en vooral de vaardigheden om mensen te vertellen over de natuur worden behandeld. Uw eigen bijdrage en beleving van de natuur is daarbij van belang

De cursus bestaat naast het opdoen van kennis van de natuur, ecosystemen, duurzaamheid, beheer en dergelijke ook uit het herkennen van opgedane kennis in de natuur: kortom veldwerk. En het vergaren van didactische vaardigheden. Hoe vertel ik het een ander en maak ik die ander enthousiast voor de natuur. Samenwerken is een belangrijk aspect van de cursus, net als het actief bijdragen aan de inhoud. En het met een partner maken van een afsluitende scriptie over een zelf gekozen (en goed bevonden) onderwerp.

Na een succesvol afgeronde cursus bent u natuurgids, en kunt u actief een bijdrage leveren de natuur en hoe de natuur goed te beheren onder de aandacht van iedereen te brengen.

“ Geef je op voor de natuurgidsencursus ”

De werkgroep weidevogelbescherming Binnenveld ontvangt een cheque van de RABO-bank om materiaal aan te schaffen ten behoeve van het maken van een film over de bescherming van de weidevogels.

**Rabo Mobiel-
bankieren.**

**Gemakkelijk,
handig en
overal.**

Snel en eenvoudig bankzaken regelen met uw tablet of mobiel.

Thuis of onderweg, er zijn momenten dat u even uw saldo wilt checken, bij- en afschrijvingen wilt bekijken of geld wilt overboeken. Met de Rabo Bankieren app op uw tablet of mobiel kunt u dit snel en overal doen.

Meer weten? Ga naar rabobank.nl/mobielbankieren

Samen sterker

Rabobank

Jaarverslag van de Groenlingen 2015

Jeugdafdeling van het IVN, afdeling Veenendaal – Rhenen.

We mogen terugkijken op een leerzaam jaar. We hebben geprobeerd om de Groenlingen door middel van excursies en lessen in "De Groenhof" de liefde voor de natuur mee te geven en te benadrukken hoe belangrijk die natuur voor ons is. Het aantal Groenlingen schommelt zo om en nabij de twintig. Dat is wel wat minder dan de voorgaande jaren. Af en toe brengen ze een vriendinnetje of vriendje mee. Mocht het aantal nog verder teruglopen dan gaan we eventueel op de scholen melding maken van de mogelijkheid om Groenling te worden. De leiding is hetzelfde gebleven. Fijn dat we met elkaar toch ook in het afgelopen jaar weer leerzame opkomsten mochten voorbereiden.

Hieronder volgt een beknopte bloemlezing van onderwerpen die het afgelopen jaar aan de orde zijn geweest.

Zaterdag 31 januari: "Het bos in de winter". We zijn met de Groenlingen in het bos aan het werk geweest.

Zaterdag 28 februari: "Knutselochtend". De kinderen konden kiezen uit diverse opdrachten.

Zaterdag 28 maart: "Paddentrek" Rondwandeling en op zoek naar padden.

Zaterdag 18 april: "Voorjaarsbloemen". De Groenlingen moesten allerlei vragen beantwoorden aan de hand van een speurtocht door Diddersgoed. Maar eerst kregen we nog een onverwachte uitleg bij de bijen van de imker.

Zaterdag 30 mei: "Waterdiertjes". Deze les vond plaats in het Stadspark. Helaas viel de vangst tegen.

Zaterdag 27 juni: "Slotmorgen". We zijn naar de kinderboerderij in Ede geweest.

Zaterdag 29 augustus: "Kennismakingsochtend". We hebben die morgen allerlei activiteiten met de kinderen gedaan.

Zaterdag 26 september: "Herfst". We hebben gewandeld in het bos achter het scouting gebouw. Vooral de paddenstoelen stonden centraal.

Zaterdag 31 oktober: "Contact". Hoe leggen mens en dier contact met elkaar.

Zaterdag 28 november: "Werken in de natuur". De Groenlingen vinden het altijd leuk om ook eens de handen uit de mouwen te steken.

Zaterdag 19 december: "Uilen". De Groenlingen hebben naar een verhaal geluisterd, tv gekeken en braakballen uitgeplozen.

En dan is het alweer het einde van 2015. In de vergadering van december hebben we onze plannen al weer vastgelegd tot en met juni 2016.

We hopen ook in het nieuwe jaar weer actief met de Groenlingen aan het werk te gaan.

Hartelijke groeten van de leiding van "De Groenlingen".

Willy Buitink, Wil Drost, Martien Heijting, John Ikkink en Henriette Prins.

NatuurMoment Kwinteloijen

IVN en KNNV organiseren samen een publieksdag "NatuurMoment Kwinteloijen" om het behoud van de natuurwaarden te promoten. De dag begint met de aanbidding van het eerste exemplaar van het rapport van de Natuurinventarisatie Kwinteloijen 2015. Daarna worden kinderactiviteiten, natuurwandelingen en excursies georganiseerd. Deelnemers zullen verrast zijn wat een fantastische natuurbeleving Kwinteloijen biedt. Aandacht gevraagd voor een intensiever beheer.

doelgroep: iedereen met interesse voor de natuur

datum: op zaterdag 3 september 2016

tijd: van 10.00 tot 16.00 uur

plaats: recreatiegebied Kwinteloijen (Gemeente Rhenen), gelegen vlak bij Veenendaal aan de Oude Veensegrindweg

toegang: deelname is gratis

Het NatuurMoment Kwinteloijen wordt gezamenlijk georganiseerd door KNNV afdeling Wageningen en omstreken, IVN afdeling Veenendaal-Rhenen en IVN afdeling Ede

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Bart Heijne, 0318-618327 (06-55061023), bm@heistad.demon.nl

Jannie van der Linden, 0318-522583, excursies@ivnveenendaal-rhenen.nl

Jeltje Zeelenberg, 0318-413486, secretariaat@ivn-ed.nl

Scholenwerkgroep

Zorg voor de Natuur nog steeds een succes!

In 1999 bestond Staatsbosbeheer 100 jaar en men vond dat kinderen meer in het bos bezig moesten zijn. Men bedacht het project Zorg voor de Natuur in de provincie Utrecht, waar schoolkinderen in het najaar aan het werk gingen in het bos. In het voorjaar is er een terugkomdag. Op de terugkomdag worden allerlei opdrachten gegeven. IVN Veenendaal deed graag mee en zo zijn we al jaren bezig met dit leuke project. De boswachter heeft het erg druk dus de Scholenwerkgroep doet de planning en begeleiding en zorgt in het najaar voor warme chocolademelk. Andere scholen kunnen daarom niet meedoen.

Ook dit schooljaar kwamen 7 groepen met 165 leerlingen bomen zagen en het bos uitdunnen bij SBB achter Prattenburg. De groepen 8 van School/Alex, De Grondtoon, De Beatrixschool, De Schakel en de Juliana van Stolbergsschool (Dillenburg) en 2 groepen 7 van Het Speelkwartier hebben hard gewerkt en waren tevreden over het resultaat!

13 April kwam School/Alex als de laatste groep bij prachtig weer op de terugkomdag en kreeg o.a. de opdracht om het reeëngewitje te zoeken dat de boswachter had verstopt, want dit is erg moeilijk. Toch vond een leerling ook zelf een kaak! 10 Minuten stil bij een boom de omgeving observeren en net als een vogel 5 verschillende insecten zoeken blijven ook spannende opdrachten. Fijn om zoveel enthousiaste en nieuwsgierige leerlingen in het bos te zien!

Roerdomp

Boerenwaluw

Slenterpaadjes

In de sloten, plassen en rivieren, is het leven divers en verrassend. Alleen het wuivende riet al met de pluimen, het geritsel, de schuilplekken van de vele insecten. De vele vogels die een nest gebouwd hebben en daar hun jongen grootbrengen. Veilig en soms vol gevaar. De kleine karekieten die trouw terugkomen naar hun geboorteplek. De kleine karekiet is best moeilijk te onderscheiden van de andere rietvogels. Tenminste als hij zijn snavel houdt! Het verenkleed is warm olijfbruin met een lichtere onderkant. Dan heb je nog de bosrietzanger, die zang is verbazend met vele muzikale verrassingen, hij heeft de gave om goed na te kunnen bootsen. Het gebabbel van de tuinfluiter, alarmkreten van de pimpelmees, de rollers van de nachtegaal, de zang van de leeuwerik, het lachen van de groene specht en de zang van de merel en de lijster. Een spotvogel is er niets bij!

De grote karekiet heeft overblijvend riet nodig, zoals in de Oostvaarders plassen. De roerdompen die met hun kop rechtstandig omhoog kijken, zodat de camouflage compleet is. De roerdomp is ongeveer zo groot als een buizerd. Met een bruin geel verenpak wat aan de bovenkant donkerder is, met lichtere lengtestrepen is hij vrijwel onzichtbaar in het riet. Het is een vogel van de schemering en hij wordt zelden vliegend waargenomen. Zijn vleugelslag lijkt iets op die van de ransuil, maar met zijn typische silhouet, dat van een reigerachtige, met de ingetrokken hals en de groene uitstekende poten. Ze leiden een verborgen bestaan in de uitgestrekte rietvelden met vaak moerasachtige gebieden. Hij wordt pas na de zonsondergang actief. Ze sluipen door het dichte riet en met zijn lange tenen, grijpt hij vast aan de dichte vegetatie of hij waadt door het ondiepe water. Ze zijn nagenoeg onzichtbaar; maar het mannetje verradert zich door een verdragend gebrul in de nachtelijke uren van het voorjaar. Vroeger noemde hem wel "De stier van de moerassen". Men kan hem dan kilometers ver horen, een misthoornachtig geluid. De doffe pompende geluiden ontstaan doordat de roerdomp een hoeveelheid lucht inademt, die hij door samenpersende bewegingen van het lichaam weer uitstoot. Dat blijft hij herhalen om de paar minuten en houdt dat urenlang vol.

Hun voedsel bestaat uit allerlei mogelijke waterdieren, ook aan vogels uit zijn biotoop. Zo af en toe, maakt hij een uitstapje naar de weilanden, net als de ooievaar, om een prooi te vangen. Hun nest, hangt een stukje boven het water en bestaat uit droge stukjes riet en kleine takjes. Er worden 4 tot 6 eieren gelegd en het broeden duurt 25 dagen. Alleen het vrouwtje zorgt voor de jongen, die pas na de achtste week tot vliegen in staat zijn. Maar deze vogels zijn behoorlijk pittig. In de barre tijden met een heel land in diepvries staat, zouden ze het niet overleven. Vrijwilligers die dan eendagskuikens gingen brengen, moesten uitkijken. Wanneer je geen bril of bescherming voor je ogen had aangebracht, kon je best weleens een bezoek aan de oogarts gaan brengen.

De blauwe reiger is wel een van de meest bekende vogels die langs de waterkanten staat van ons waterrijke landje. Ik zie ze zelfs al op lantaarnpalen staan, vanwege het goede uitzicht op een eventuele prooi. Ze hebben zich aangepast! Sommige staan heel trouw naast een visser aan de waterkant, in de hoop dat die een visje vangt, zodat hij als

eerste zijn portie krijgt, delegeren! Ook zij eten niet alleen vis(jes), maar ook de vele eendenkuikens. Vaak zitten ze in kolonies bijeen in de bomen, waar ze hun grote nesten hebben. Je herkent het al op afstand, wanneer die kolonie daar al wat jaartjes bivakkeert zijn de bomen wit uitgeslagen van al de ontlasting en afgestorven. Maar ik vind de reiger, niet alleen de blauwe maar ook de purperreiger en de kleine zilvereiger sierlijk en bijzonder mooi om te zien.

Een milde winter, weinig vorst, geeft nu een totaal ander beeld. De eerste bloeiende klapprozen zag ik op 21 april, de week daarop zag ik langs de weg de grote margrieten. En alle jonge vogels in mijn tuin; het is één groot feest! De digitalis zit in volle knop in de bossen, dus ik loop iedere dag in de natuurgebieden en kijk regelmatig mijn ogen uit. Kwintelooyen, dat is tussen Veenendaal en Rhenen. Met een hoogtel van 57 meter bovenop, sta je aan het einde van de Utrechtse Heuvelrug en kijk je met helder weer uit over de Gelderse Vallei. Kwintelooyen was vroeger een zandgroeve, waar zand werd gewonnen ten behoeve van wegen en huizenbouw in de 50er jaren. Nu is het gepacht door het Utrechts landschap en is eigendom van landgoed de Dikkenberg. Het is een aaneengesloten bosgebied, wat ook weer grenst aan Plantage Willem Drie.

Daar is een grote groep herten, die bijzonder indrukwekkend zijn! Plantage Willem Drie heeft met een ecoduct toegang tot de Rijn, waar ook de koniksparden en de galloways lopen. Maar bij Kwintelooyen is een grote kolonie nijlganzen, best onaardige dieren naar eenden en meerkoeien toe. Maar indrukwekkend om te zien, zeker als ze jongen hebben. De raven die daar een domein hebben laten zich regelmatig horen, ze roepen wanneer ze overvliegen. De rugstreeppadden zijn met enorme aantallen aanwezig, de watersalamanders en de groene en bruine kikkers. Het is daar een gekwaak van jewelste. Veel libellen, allerlei soorten juffers. Vlinders zijn volop aanwezig, net als de rupsen die daar tot pop kunnen ontwikkelen. Er is daar een grote parkeerplaats, er is voor de noodgevallen een toiletgebouw. Het is de moeite waard om een kijkje te nemen. Kijk en geniet! ik wens U allen een prachtige zomer.

Aly van Eijk

Papavers en margrieten

De plantengroep ziet brem

De plantengroep gaat regelmatig op stap in de natuur in de omgeving van Veenendaal en Rhenen.

Op dit moment komt de brem overal in bloei. Als je met de auto vanuit Veenendaal op de A12 naar Arnhem gaat, kun je in de berm overal de gele brem zien staan. Maar natuurlijk wil je het niet vanuit de auto bekijken, maar er liever omheen wandelen. Dit kun je bijvoorbeeld doen op de Plantage Willem III in Elst. Vanaf de parkeerplaats loop je door het hekje en neem je het linkerpaadje. Je loopt dan als het ware door een brembos. Het heeft er even op geleken dat de brem hier door de grote grazers kaal werd gegeten, maar het kan ook het gevolg zijn geweest van de vorst. De laatste twee jaar staat de brem er weer mooi bij.

De brem

Brem is een struik die wel tot 2 meter hoog kan worden en ze hoort tot de familie van de vlinderbloemigen. De bloemen van brem zijn goudgeel en worden ongeveer 2 cm lang. De bloem bestaat uit blaadjes die ten dele met elkaar vergroeid zijn. Je kunt ze in mei en juni zien bloeien.

Later ontstaan de vruchten, dit zijn zwarte peulen van ongeveer 3 cm lang. Bij warm weer kan je de peulen horen openspringen, waardoor de zaden weggeslingerd worden.

De zaadjes hebben een klein sappig aanhangsel dat mieren erg lekker vinden. Dit wordt het mierenbroodje genoemd. De mieren verslepen de zaden en zorgen zo voor de verspreiding van de brem. Het bijzondere van deze zaden is dat het zogenaamd "hard zaad" is. Dit betekent dat een deel van het zaad niet ontkiemt door de hardheid van de schil. Zo kunnen ze tijdens een strenge winter of bij gebrek aan water overleven. In het voorjaar, als het regent, kan het zaad alsnog ontkiemen. Omdat de zaden giftig zijn, kunnen ze niet in de keuken gebruikt worden.

Brem wordt in de volksmond ook wel bezemkruid genoemd. In het verleden werden de twijgen van de brem gebruikt om bezems van te maken. Het engelse woord voor bezem is broom en dat is in Engeland ook de naam van deze struik. De takken worden in de winter ook graag gegeten door hazen en konijnen.

Wanneer brem bij strenge vorst bevroest kunnen de bovengrondse delen afsterven. Dit is een vorm van natuurlijk snoeien. In het voorjaar loopt de struik weer uit.

Activiteiten plantengroep

De plantengroep gaat van april tot en met augustus vrijwel iedere maandagavond op pad. Meestal in de buurt van Rhenen-Veenendaal. Vanaf september verplaatsen we de wekelijkse activiteiten naar de maandagmiddag en verleggen we de focus naar de paddenstoelen. Eind oktober stopt het programma en gaan we in winterslaap.

We genieten samen van de natuur. We kijken wat er groeit, bloeit, piept en zoemt. We delen onze kennis en zo leer je iedere keer weer wat bij. Wil je ook eens mee met de plantengroep stuur dan een mail naar inakokklosse@hotmail.com en je ontvangt regelmatig een mail met informatie over de komende activiteit(en).

EkoPlaza[®]
Uw biologische supermarkt
in Veenendaal

Ook voor uw glutenvrije -
en dieetproducten.

EkoPlaza,
Pr. Bernhardlaan 1, Tel. 0318-516537

Lid of donateur worden

U kunt het werk van de IVN-afdeling Veenendaal - Rhenen en omstreken steunen door lid of donateur te worden. Als lid of donateur bent u van harte welkom bij onze activiteiten.

Als lid ontvangt u naast het Groene Blad, dat minimaal 4 keer per jaar verschijnt, ook het kwartaalblad "Mens en Natuur" van de landelijke IVN vereniging. Donateurs ontvangen alleen het Groene Blad.

Leden betalen € 22,- per jaar

Donateurs minimaal € 17,50 per jaar

IBAN: NL95 INGB 0004 7381 18

Aanmelding: met volledige adresgegevens, telefoonnummer en uw e-mail adres.

Opzegging: vóór 1 december.

Adreswijziging: zo spoedig mogelijk

Aanmelding, opzeggingen woon-/e-mailadres wijziging via <https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen.eo/ivn-info/ledenadministratie>, vul het betreffende formulier in en stuur deze naar het daarop aangegeven adres.

Activiteiten (van 21 mei t/m 22 sept)

Voor informatie over deze activiteiten:

<https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen/activiteiten>

Zat 21 mei	Geocaching – "Plantage Willem III"
Zat 28 mei	Struinen in de "Palmerwaard"
Din 31 mei	"Blauwe Hel" – moerasflora
Zon 5 juni	natuurtuin "Diddersgoed" + tuin bij de Groenhof
Din 7 juni	"Blauwe Hel" – moerasflora
Zat 11 juni	nationale IVN "slootjesdag" voor jong en oud
Zat 16 juli	Fietstocht "Neder- en Oude Rijn"
Zat 23 juli	"Kwintelooyen" – vlinders
Zat 10 sept	IVN natuurpad "De Holle Boom" wandeling 7 km
Vrij 16 sept	burlen van edelherten
Don 22 sept	burlen van edelherten

Nieuwe leden en donateurs

Mevr. Hanneke	Baretta-Bekker	Elst UT
Mevr. Josiane	Wassenaar-Guignard	Veenendaal
Dhr. Hette	Wassenaar	Veenendaal
Mevr. Sandra	Holtslag	Veenendaal
Mevr. Janneke	Roor-Bosch	Veenendaal
Dhr. Job	Baretta	Elst UT
Mevr. Cathrien	de Pater	Rhenen
Dhr. Jan	Janssen	Veenendaal

INDIEN ONBESTELBAAR:
BENEDENEIND 2A
3902 HH VEENENDAAL

